

LO CATALANISTA

Semanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de Madoz, núm. 31 y 35

SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell	2 rals al mes
Fora	8 » trimestre.
Un número sol.	1 »

Anuncis á preus convencionals.

L' ENGINYÓS CAVALLER

DON QUIXOT DE LA MANXA

COMPOST PER

MIQUEL DE CERVANTES SAAVEDRA

Traslladat á nostre llengua materna, y en algunes partides lliurement exposat

PER

Antoni Bulbena y Tusell

Acaba d'estamparse per primera vegada la traducció de tan important obra en llengua catalana, formant un sol volum de 600 pagines de gran tamany.

TIRADA

325 exemplars paper comú. á Ptas. 15

25 exemplars paper satinat, numerats. á » 25

De venda en totas las librerías de Barcelona.

BIBLIOCRAFÍA

LA GARBA, de Apeles Mestres

Un nou aplech de poesias del aplaudit autor de *Margaridó*, equival á dir un nou llibre de valor dintre la literatura catalana: altra manifestació

verament artística dintre l' amplíssim camp de nostre poesia, entre quins diferents gèneros é istils be pot afirmar-se que aquesta hi ocupa un lloch preferent y distingit. No val demostrarho ab paraulas quan hi han arguments de prou forsa com las obras, y per aixó ha de sernos suficient recomanar la lectura del llibre pera lograr lo convenciment de nostre afirmació.

D' altre part, Apeles Mestres no es nou artista á qui 's dega presentar ab mes ó menos imparcials alabansas: ha sigut prou jutjat y s' ha demostrat be prou ell mateix pera que quedí absolutament definida la seva personalitat artística. Dintre sos llibres, entre quins despuntan los titolats *Idilis* y *Baladas* y 'l poema bellíssim *Margaridó* avans anomenat, hi ha ben retratada la válua de sa inspiració, sa maestria en executar, sa delicadesa en lo sentir y mes que tot son mesurat naturalisme.

Mes que cap altre qualitat, sobressurt aquesta en totas sas composicions fillas d' una verdadera passió per los mes insignificants (en apariencia) manifestacions de la naturalesa. Discutida y tant com discutida, es disputada avuy la tendencia que, de manifest en sas obras, pot reportar á un escriptor lo dictat de naturalista. Hi ha que distingir la tendencia en l' esperit ó en la factura; en la idea ó en las paraulas; perquè lo que avuy per avuy succeheix, es prejudicar en aquesta materia dintre un verdader galimatías. No podém ni volém referirnos particularment á la poesia y per lo tant, dintre obras purament literarias es precis confessar que passen ab carácter de moderníssimas y naturalistas los mes antiquats arguments vestits ab desvergonyit llenguatje, com descabelladas teorías d' algun cervell febroso, encobertas per una puresa de termes que no las disfressa ab menos refinament de malicia. Es precis á nostre entendre cenyirnos á donar lo nom de *naturals* á aquellas obras y molt especialment á las poéticas, que sense remontarse als indefinits vols d' una fantasia exajerada, quedantse en los termes de lo que 's concebeix possible dintre la realitat, se manifesti ab lo llenguatje, ab los vestits propis á aquesta realitat.

Tal es á nostre modo d' entendre la manera que te de sentir y d' expressarse dins sas obras lo aplaudit artista Apeles Mestres. Y aquesta qualitat que reconeixém en lo fondo de sas produccions en tan alt grau que pot dirse qu' ella las informa, 's revela aixís mateix ab no mes petit mérit, caracterisantas, en sa estructura especial, en sa forma, en sa senzilla y expontánea factura, que fa de la idea y de sa expressió lo mes atractivol maridatge, la mes difícil de las armonías.

Considerada baix aquest doble aspecte, sa poesia popular resulta engrandida sortintse de sos rutinaris motllos; en cambi quant sa mussa cenyintse á determinats temas fuig de sa costum, aparta sos ulls de la Natura, llegeix en lo llibre de la historia, aixís sab subjectarse que bastará

tant sols llegir la que porta per títol *Job* (que insertém en altre lloch d'aquest número) pera prodigarli aplausos que te ben merescuts.

No volém, donchs fora interminable aquest article que circumstancies forsosas nos han fet demorar fins avuy, senyalar las produccions—espigas y rosellas—de *La Garba* que mes sobresurten, donchs nostres parer sobre d' ellas, fora alguna qu' altre escepció, no podria establir diferencias de válua entre las que figuran en sa escullida taula.

Repetim una vegada mes nostre imparcial aplauso al seu autor, desitjant sia constant en sa justament aplaudida tasca.

J. F. Y C.

SECCIÓ POLÍTICA

Lo president del Consell de Ministres, senyor Cánovas del Castillo, ha llegit fa poch un decret en lo Senat ordenant lo descans dominical á fi de que los que treballan durant la setmana tinguin unas quantas horas de descans, pera recuperar forsas.

Deixant apart la oportunitat y justicia del acort del Govern conservador, nos ha fet gracia la forma en que está redactat aquell document.

Per de prompte nos ha fet lo mateix efecte d' aquells anuncis de las empresas de ferro-carrils en los quals prohibeixen *terminantment* la circulació per los andens de la companyia.

Que venen á dir poch mes ó menos, aixis:

Artículo 1.º Queda terminantemente prohibida la circulación por los andenes de la Compañía.

Artículo 2.º Se exceptúan únicamente.....

Primero: Las autoridades y demás representantes, etc., etc.

Segundo: Los que por sus especiales servicios, etc., etc.

Tercero: Los que por causa de, etc., etc.

Cuarto: Los que obtengan permiso del jefe, etc., etc.

En fi; que tothom pot fer lo que li dongui la gana.

Que es lo que succehirá al fi y al cap ab lo descans dels diumenges ideat per lo partit conservador.

Hagueram trobat mes acertat y digne d' aplauso que á mes d' ordenar lo descans dominical als treballadors, haguessin decretat també lo descans absolut de tots los *tracalladors polítics* que temps ha mangonejan nostres interessos.

Es á dir; privarlosli d' una vegada de treballar y perdre lo temps en malbaratar la Hisenda espanyola.

Com 'ls ho agrahiria 'l pays, si d' una vegada li haguessin tret lo mort de sobre.

Retallém del diari *Lo Sometent* de Reus:

Nostres lectors estarán enterats, de que 'l Govern de S. M. ha concedit lo títol de marquesa de Alonso de León á la actual esposa del Sr. Martos, viuda del fiscal que fou de l' Audiencia d' aquesta ciutat Sr. Socías, pero lo que no tots sabrán segurament es que 'l article primer del R. D. de 13 de Juny de 1879 diu textualment: no s' otorgarán mercès de grandesa d' Espanya ó de títols del Regne sino en virtud d' expedient ahont s' acreditin *relevantants mèrits* y serveys del agraciad no premiats ab anterioritat.

Nos hem permés subratllar això dels mèrits rellevants perquè ja comprendran los lectors que es lo que precisament nos fa fer la cita.

¿Quins mèrits ha contret la novella marquesa? ¿Quins grans serveys ha prestat al Regne d' Espanya? Es lo que no podem dir y es lo que 'ns desperta la curiositat que sentiriam en llegir l' expedient incoat.

No deixaria de ser interessant saber que 's premia ab la concessió del títol de que tractem.

Veritat per això que la verdadera causa de la concessió no deu constar en l' expedient.

Pero sempre fora bo saber com tapa las apariencias lo formal ministeri que avuy forma govern.

Se parla de certas rivalitats, desavinensas y gelosias que existeixen entre 'ls conservadors barcelonins.

¡Quina ganga pera 'l pays que 's barallessin de sério y encarnissadament ells ab ells y no cedissin ni un punt de sas rancunias fins que no 'n quedessin sino las quas!

DISCURS DE DON ANGEL MANAU

llegit en la Vetllada del «Centre Catalá» del 19 del passat mes

SEÑORAS Y SEÑORES:

En la vida social ó de relació hi han moments que l' home no 's perteneix á sí mateix, sino que 's deu á la societat ó á sos compatricis; aquest, donchs, per mí es un d' ells; me dech á vosaltres, primerament, per la benevolencia ab que haveu acullit los treballs dels dignes companys que m' han precedit en l' us de la paraula y á mes per haver demostrat ab vostra presència lo grat que vos es tot lo que te relació ab lo renaixement de la Patria.

Una de las branques del saber humá que mes captivan al home, á la vegada que mes l' instrueix, es, senyors, la Historia; la Historia que com á llanterna mágica nos fa passar per devant de nostres ulls los pobles, épocas, fets, costums é individus, nos mostra en las sevas planas las causas que mes han contribuït moral y materialment en l' engrandiment ó decaïment de los seus respectius llocs.

En ella veyém com tant en la edat antiga, mitja y moderna, mentres los pobles s' han dedicat al cultiu de las ciencias, arts, música y literatura, han sigut grans y han progressat en lo seu benestar, succehint al revés quan han donat al oblit las mateixas, per ferse guerreras ó entregarse á diversions poch cultas, com aixís passá á las antigas Babilonias y en lo imperi romá que acabaren per morir ofegadas en lo llot dels seus propis vicis.

Per aixó, donchs, nostras associacions tementse que iguals causas engendressin idéntichs efectes, procuran fer tots los esforços al objecte de desenrotllar en lo mes alt grau possible lo cultiu de ditas arts per evitar que jamay aquest poble que tant estimém, pogués ni solzament entrar en lo camí de sa decadencia.

Temps fa que tot lo de nostra patria va marcintse; poch á poch la van despullant de tot lo mes preuhat que teniam; res nos queda de lo que fou un jorn admiració de propis y extrany.

Nostre dret penal, legislació mercantil, sa escola de comers, sos gremis y oficis, sa parla, Consulat de mar, sos furs, llibertat de quintas y per fi son dret civil; res de quant teniam nos han trobat bó; dich mal, senyors, sols bó han trobat l' or que, fruyt de nostre

trevall y geni comercial-industrial, devalla continuament per sas mans com torrent sortit de mare.

Molt fas durar ton esperit absorvent, antiga patria dels Comuners, ¿serà per dissort nostra, que encara retomban per tas orelles las paraulas ditas per lo rey don Pere lo Ceremoniós á la vista de nostra terra, ó es que mal conegueres la bondat de nostre poble?

Sols planys pots inspirarnos, ja que tú fores la primera que en Villalar perdias tas llibertats; esclava desde llavors no semblas sino servir d' instrument per acabar ab las de las demés; sols saberes avassallar, no agermanar.

Moltas son las regions desde las quals se sent lo clamoreix de sos patricis, protestant contra las expoliacions mes venerandas de que foren objecte.

¿Y per qué, senyors, tanta ingratitut? ¿es per ventura que Catalunya quan la veu de l' Estat espanyol en perill la cridá, no respongué? Molt clar ho diu la Historia contant gestes de la guerra de la Independencia, Africa, Cuba, etc., etc., llarga seria sa narració; Catalunya may ha sigut sorda á la veu de sas germanas. ¿Es que son, donchs, una rassa superior á la nostra? no, senyors, res tenim que desitjarlos, ni per arts, lletras, ciencias, literatura, laboriositat y geni, ni per independencia.

Sols un ideal, sols lo desitj d' unificació, es lo que ha produhit tan fort desgavell, com si ni en lleys humanas ni en l' ordre natural fos aixó possible. Molts sigles ja que ho enseïjan los mes grans homes d' estat y avans d' arribar al cim altra volta s' enderrocant; parlin per nosaltres los cambis que ha suferit lo mapa d' Europa.

Si res abona aqueix tracte que nos han dat, no es lògich que protestém y que dirigintnos als governants los diguém: "Senyors, Catalunya per sa historia, per sas lleys y tradicions te dret que se la respecti, que se li retorni tot quant tenia, que se la deixi ab sa fessomia propia, que no se la disfressi, que no li plau l' engalanarse ab vestiduras dels altres; en una paraula, Catalunya te atentat son dret per la forsa y aixó es atentar contra Deu, puig que d' ell dimana lo dret de justicia, y Senyors, sens tardar ell nos en farà.

Feta aquesta digressió pera dar esclat á mos sentiments d' amor á la mare Catalunya, passo á lo que en mí han fiat mos companys de consell, ó sia lo darvos las gracias.

Tasca molt falaguera seria aquesta pera mí si possehié lo saber y parla de nostres primers oradors, pera poguer estar á la altura del brillant auditori á qui tinch la honra de dirigirme; mes faltantme aqueixas bonas condicions, sols excusa lo meu mal girbat parlament, lo fiat que estich de vostra indulgencia de la qual tantas voltas n' haveu donat provas.

Gracias vos dono, esforsats campions de nostra causa, los que en vostras poesias, música y treballs literaris feu estrenyer mes los llassos d' amistat y amor envers Catalunya; á vosaltres que, nous Pompeyans aneu possant al descobert lo sotarrament de las antiqüetats de la terra ahont vegerem la llum primera fentnoshi cobrar mes afició quan mes d' aprop las contemplém y estudiém. Traballeu, jo os ho prego, treballem ab fé, que no n' es molt llunyana la hora de nostra redempció.

Gracias també als dignes senyors de la junta d' aquest Centre que ab tanta galanura nos haveu cedit aqueix lloch pera poder aplegar nos y donar esclat á nostres sentiments.

A vosaltres senyoras y senyoretas, ¿qué dirvos? si haveu sigut lo millor embelliment d' aquesta festa, si sols ab vostra presencia li haveu donat caràcter y omplert de goig nostre cor; ¿cóm pagarvos tanta bondat? sols ab l' agraïment y aqueix sempre lo trobareu en tot bon catalá.

Sols me resta pregarvos, senyoras, que quan bressoleu á vostres fillets procureu incul-

carlos hi l' amor á Catalunya ensenyantlos tot quant de gran teníam, acostumantlos de petits á nostra parla y costums, perque quan grans sian fills convensuts y entussiasats de sa Patria; y vosaltres senyoretas, que sigueu en tot verament catalanas, aixís en vostras manifestacions íntimas com públicas, que en vostres cantars no ressoni aqueixa parla forastera molt bona quan no es imposada, mes que se 'us nua en lo cor quan li recordém son origen, bons cantars y trovadors te nostra terra per no necessitar los de fora, y, en fi, senyors, gracies també á vosaltres y ajudeunos en tan noble tasca, perque prompte poguém dir que la nostra patria Catalunya ja no es captiva, que la patria de nostres avis y de nostres fills es lliure.

HE DIT.

JOH

I

Tres mil camells per mos sorrals corrian;
mil bous feixuchs, aarosserant la rella
dócils al jou, de sol á sol llauravan
mos fértils camps y assoleyadas comas,
y á mil someras de robusta esquena
mos prats en flor davan tot-temps pastura.

Mes ay, un jorn vingué (jorn de las iras;
De mos camells s' ensenyorí Caldéa;
calciná mos pastors y mas remadas
foch del Senyor que devallá en malhora,
y una ventada, del avench eixida,
de món heréu enderroca la casa.
hont s' esbargían congregats en festa
mos fills, mos néts, mas esperansas totas,
ma derrerera riquesa... ma nissaga!

II

¡Senyor de terra y cel, benehit sías!
Aquestas mans que en oració t' he alsadas
han esquinat ma esplendorosa túnica
y han arrancat ma caballera verge.

Com t' ha plasent s' han consumat las cosas
Tu, que tot m' ho has donat, Tume'n despulias;
nú de tot drap m' ha concebut la terra,
nú de tot drap á sas entranyas torni.
¡Senyor de terra y cel... benehit sías!

III

Com mortalla d' oprobri que 'm devora
de cap á peus me revestíx de lepra,
de ta venjansa despiadat estigma.

Passaren mos germáns sens deturarse,
com foll torrent que desbordat s' escorre;
vingueren mos amichs... ¡no 'm conegueren!
Estriparen plorant sas vestiduras,
y set jorns y set nits, sens badar boca,
prop méu postrats mos sufriments vetllaren.

Y tú, muller, ¡oh corsecada alzina
que lluny de compadir l' eura abatuda,
malalta y vacilant que t' abressava,
abandonada al vent morir la deixas!

¡oh companya imprudent! ¿per qué m' atias,
lluny d' espargir sobre món cor lo balsam
de la esperansa y del consol, á retre,
á provocar á Deu y á blasfemar-lo?

IV

¿No vindrá may de la agonía 'l terme
perque hi puga arriivar pacient encara?
De carn m' has fabricat que no de bronze,
no ho olvidis, Senyor; mia fortaleza
no es la del roch que vanament flagella
la trombá del desert y 'l llamp escrosta.

Passén, jorns de dolor, passéu depressa
com per las mans del teixidor rellicsa
lo fil prou tormentat; demá tal volta
quan Tu, Senyor, per perdonarme 'm busquis
tornat ja pòls me buscarás debades.

V

¡Malehit sia 'l jorn, malehit sia
lo jorn d' astre inclement que 'm vegé néixer
¡malehida la nit sense rosada
en que 's digué: "S' ha concebut un home!"

¿Per qué no m' ofegaren las entranyas
d' hont may deguí sortir?... Sense conéixer
recansa ni dolor, reposaría
allá hont tants reys y concellers reposan,
allá hont callan per sempre 'ls terratrémols
allá hont l' escláu engrillonat un día,
sense cadena, en llibertat descansa!

VI

¡Quí pogués retornar als antichs días
de joventut, de joya y de ventura,
en que la antorxa del Senyor encesa
al demunt de ma testa resplandia
y en que Ell mateix, de jorn, de nit, tothora
habitava ma tenda acariciada
pels perfúms, pels cantars, per l' ombra amiga
de las palmeras cimbrejant colitortas!

¡Quí pogués despertar-se á las serenas
capvespradas d' estiu, llavors tan curtas!
Com saludant la nit, mugiut venían

camells y boues en caravanas dócils,
riu d'abundó que rodejant ma tenda
sumís á món voler són curs parava.

Follejant á mos peus embadalida
ma novella nissaga,—brancas verdas
d'aquell arbre potent avuy fet trossos—
ohia de mos llavis la pregaria
que acompanyava ab xerroteig solemne
la amorosa parella de cigonyas
despertas en són niu, dalt de ma tenda.

Los temps son lluny en que estimat encara
y encara poderós, quan dirigia
món peu, dret á la plassa, al ovirarme
revestit de justícia y de dretura
m'oferia tothom lo millor setí!
¡quan los prínceps al veurem emmudían
y emmudían los vells y s'aixecavan!

Llavoras cada vetlla al adormirme,
—Un jorn vindrá, pensava, y com la abella
que mor á la tardor dintre d'un cálzer,
morirás en tón niu... y en la memoria
dels fills dels fills de ta nissaga honrada
reverdirás, com reverdeix la fulla
de la sava del cedre milenari.

VII

¡Mes ay, no ho has volgut! Clemencia busco
y á mos prechs la clemencia resta sorda,
justicia he demanat y la justicia
no respón á món clam, Tú l'amordassas.

He repugnat á ma companya débil
m'ha befat lo germá, l'amich m'insulta;
si he implorat al escláu en ma miseria
lo vil escláu de món dolor s'aparta...
y ¡ay! t'he invocat, Senyor, mes en ta ira,
com la muller esporuguida y trémula,
com l'escláu despiadat, Tu m'abandonas.

¡Aquí 'l tens l'home-rey que fabricares!
¡aquést es lo tén fill, ta obra aquésta!

VIII

¿Per qué en món cor tanta pietat posares?
¿per qué sembrar en ell, condol, justicia,

misericordia, amor, virtuts supremas
qu'envers lo fill que 't beneheix no mostras?

Jo era amor pels petits; pel malvat, glavi;
per l'ignorant, consell; pare per l'orfe;
pel paralítich, peu; pel cego vista...

¡Tu 'm veus aclaparar y 'm desamparas!

Si may la almoyna só negada al pobre,
si empedernit he desatés la viuda,
si aquell pa blanch que perfumá ma taula
nò he compartit ab la afamada gola,
si may mos ulls enorgullits guaytaren
l'esclat del or qu'en possessió 'm dongueres,
si he barrotat al caminant la porta,
si m'ha vinclat la turba ab amenassas;
¡escanyí món forment xorca cagula,
corsechs y desearnats caygan mos ossos,
y no dormin may més en mas entranyas
los vermens famolenchs que las rosegan!

IX

Ans de tornar per ja maymés eixirne
á la mansió que dols y plers devora,
hont impera la negra soberana,
hont se dorm á la llum de las tenebras:
deixam plorar per la darrera volta
demunt méu que enjoyares y despullas,
demunt méu que engrandires y condempnas,
demunt méu que formares á ta imatge
per cubrirme d'oprobri y podridura!

X

¡Senyor de terra y cel... benehit sías!
Aquestas mans qu'en oració t'he alsadas
han esquinat ma esplendorosa túnica
y han arranat ma caballera verge.

Com t'ha plascut s'han consumat las cosas;
Tu, que tot m'ho has donat, Tume'n despullas;
nu de tot drap m'ha concebut la terra,
nu de tot drap á sas entranyas torní.
¡Senyor de terra y cel...

benehit sías!

APELES MESTRES.

Vergonya deuria donarse tota persona com cal de declararse aficionat á las *corridas de toros*.

Vegis ab quins párrafos descriu un diari tan poch sospitós de *anti-nacional* com *La Vanguardia*, la darrera *novillada* celebrada en la plassa de toros de la vehina capital:

"Los novillos s'acostavan mansament á las barreras, fugint de la sombra dels picadors: lo públich corejava ab xiulets y crits de ¡fuera! ¡otro toro! todas las sorts de la lidia: cauhen d'un *tendido* algunas fustas á la plassa: los picadores fan lo que poden: entre una cridoria infernal tocan á *banderillas*, los taulons segueixen cayent com pluja d'istiu, acompanyats de taronjas, ampollas y altres projectils.

Alguns inspectors, arriscant la pell intentan calmar la multitud: varias parellas de la guardia civil s'acomodan en los *tendidos* y *barreras* de sol que es ahont se manifesta mes bravamant lo coratje del públich.

Al sortir altres toros, lo públich que havia acallat algo sas protestas las repetí y desde aquest moment alló no fou *plassa*, ni *lidia*, ni res que s'hi assemblí. Los espectadors feyan á las quadrillas que 's retiréssin; ellas feyan ab los *bichos* lo que podian entre un diluvi d' insults, amenassas, ampollas y taulons.

En los *tendidos* de sol, varios concurrents se dedican á la feyna de desfer la *plassa*. Un senyor acompanyat de vuyt civils intenta posar límit á la demolició y es rebut ab una crideria espantosa.

Al fi los agents de la Autoritat, impotents pera sofocar lo conflicte s'anaren retirant: un senyor que predica l'ordre discuteix ab la multitud, una taronja s'estrella en son cos y en aquell instant los toros se veuen torejats pel *pueblo soberano* que baixa á la *plassa* á terminar la *lidia*.

Los toreros se retiraren: lo toro 's vejé en un moment rodejat de gent, perseguit, llen-sat á terra y mort á cossas y cops de puny. Los nous *lidiadores* arrastraren al cadavre fins al peu del palco presidencial entre 'ls aplausos del públich, y finalment lo tragueren fora de la *plassa*.

Un grupo enorme arrastrava al animal al qual algun *diestro* havia mutilat; varios municipals que degueren oposarse al arrastre foren arrollats: lo cabo dels de á cavall y altre individuó reberen dos pedradas respectivament: dos guardias de á peu foren confusonats així mateix mentres lo toro era arrastrat carrer avall.

Després de lo qual lo colega hi afegeix lo següent just comentari calificant á la gent que va á modificar sos instints en una funció sag-nanta:

"Qualsevol incident que en altre lloch de recreo no revestiria cap importancia la adquireix en grau exageradíssim en la *plassa* de toros. Lo públich que á ella assisteix se despulla de moltes de las qualitats que en altres llocs lo distingeix y s'abandona á instints y á passions que 'l conduheixen á excessos lamentables que son de difícilíssima correcció."

Vagin aprenent los homes reflexius en la opinió de tan sensat colega.

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS

Aquest Consistori, en previsió de dificultats que no estarà en sas mans vencer y prenent exemple del aort del Consistori del any passat, virtualment sancionat per l'honorable Cos d' Adjunts, acorda traslladar aquest any la festa dels Jochs Florals al tercer diumenge del vinent mes de Maig

Bercelona 11 Abril 1891.

P. A. D. C., Lo Secretari, *Narcís Verdaguer y Callís*.

NOVAS

Aquest vespre se verificará en lo *Centro Industrial* un ball de vetlla que 's comensará á las 9 del vespre.

Lo programa anirà á cárrech de l' acreditada orquesta *Muixins* y segons referéncias aquest ball promét estar molt lluit.

Se trova algo millorat de la malaltia que 'l te postrat en lo llit, nostre apreciable col·laborador y company de causa D. Sebastiá Farnés.

Ab verdadera satisfacció tenim lo gust d' anunciarho fent vots al mateix temps pera poder donarhi ben prompte, y completament restablert una fraternal abressada.

Lo Consistori dels Jochs Florals de Barcelona ha acordat celebrar l' acte de la reparició de premis lo tercer diumenge del vinent Maig en lloch del primer cóm es costúm de tots los anys.

Lo divendres se reuni la Comissió organitzadora del Somatent pera ultimar los treballs necessaris á fi de constituïrlo, qual acte tindrà lloch lo dia 26 del corrent á las 3 de la tarde.

Pera dit Cos han sigut nombrats los senyors següents: *Cabo de districte* D. Rodrigo Moran Alvarez.—*Subcabo de idem*: Pau Colomer Olivé.—*Cabos de Secció*: D. Miquel Ustrell Serrabogunyá, D. Joseph A. Planas Borrell, D. Esteve Serra Verdaguer, D. Joan Sallarés Plá y D. Narcís Nunell Sala.—*Subcabos de Secció*: D. Francisco Gorina Figueras, don Joan Llonch Santmiquel, D. Isidro Plans Baqués, D. March Griera y Dulcet y D. Joseph Llibre Carreras.

A Tarrassa s' hi ha comensat á practicar obras pera engrandir y reformar la plassa-mercát. A aqueix efecte s' han de tirar á terra algunas construccions que pertanyian al palau que 'ls comptes de Barcelona tenian en dita població. Com que en ditas construccions hi han objectes que, per son valor artístich ó històrich, mereixen ser conservats, l' ajuntament de Tarrassa ha nombrat una comisió pera museo-arqueològich munièpal que será probablement instalat en lo *Ateneo Tarrassench*.

S' ha publicat lo segon fascicle corresponent á la lletra B. de las *Monografias de Catalunya* que publica lo conegut escriptor don Joseph Reig y Vinardell. En res desmereix dit fascicle dels anteriorment publicats. Igual esmero en la impressió, igual abundancia de ben deixats grabats y un tex sumament interessant é instructiu. Ompla la major part del fascicle la monografia de Barcelona trovans'hi colleccionats una molt notable munió de datos sumament interessants baix lo punt de vista històrich, arqueològich y altrás. Ab la publicació de sas *Monografias* lo senyor Reig y Vinardell presta un meritori servey á Catalunya.

En lo teatro de Novetats de Barcelona está estudiantse la segona producció teatral de D. Joseph Pin y Soler, *La Viudeta*.

Es d' esperar que será tan aplaudida con *Sogra y Nora*.

Lo dimars en lo tren de la 7 y mitja sortiren las comissions de 'ls individuos del "Gremi de Pagesos de sabadell y sa Comarca," pera assistir á la conferencia práctica que, doná en son camp experimental de Canaletas (Sardanyola) l' aventajat viticultor D. Francisco Casellas. Tots los de la Comarca tingueren sa representació, arrivant lo número d' individuos á cinquanta. Lo conferenciant esplicá las varias classes de ingert que s' usan y las ventatjas é inconvenients que tenen cada un: entrant en lo terreno de la práctica ensenyá á cada individuo la manera de verificar l' ingert, permetent á cada un repetir l' operació fins á quedarne ben enterat d' ella. En lo tren de las 12 y mitja retornaren los expedicionaris satisfets del Sr. Casellas y del preceidir de la Junta Directiva que busca la manera de proporcionarlosi tota classe de ventatjas.

Rebi 'l Sr. Casellas la nostre mes coral enhorabona y rébila encemps la Junta del "Gremi de Pagesos de Sabadell y sa Comarca.,,

Havem rebut lo folleto contenint la llista dels notaris que componen l' Ilustre Colegi de Catalunya durant l' any 1891. En lo districte de Barcelona hi han 43 notaris en la capital y 6 en las aforas. En lo d' Arenys de Mar 4; Berga 4; Gr-nollers 7; Igualada 5; Manresa 6; Mataró 6; Sabadell 3; Sant Feliu de Llobregat 3; Tarrassa 3; Vic 5; Vilafranca 5; Vilanova 3; Figueras 9; Girona 7; La Bisbal 8; Olot 3; Puigcerdá 4; Santa Coloma de Farnés 6; Balaguer 5; Cervera 6; Lleyda 9; Sen d' Urgell 2; Solsona 5; Sort 2; Tremp 2; Vella 1; Falset 6; Gandesa 4; Montblanch 6; Reus 11; Tarragona 5; Tortosa 11; Valls 6, y Vendrell 3.

L' Ajuntament de Barcelona ha acordat celebrar lo dia 23 del mes actual al vespre y ab la solemnitat de costum la colocació en la galería de catalans ilustres dels retratos del comte de Barcelona Ramon Berenguer, autor dels Missatjes, y d' en Narcís Monturiol inventor del Ictíneo.

La Real Academia de Bonas Lletres de Barcelona celebrá sessió lo diumenge 3 del corrent en la Sala de Doctors de la Universitat Literaria pera la recepció del académich electe Rvnt. P. D. Eduart Llanas, Escolapi, lo qual llegí son discurs de recepció sobre 'l següent tema: "La arqueología, como auxiliar para el estudio de la geografia catalano-romana," contestantli en nom de la Corporació l' académich de número, president honorari de la mateixa, D. Joaquim Rubió y Ors.

Llegim en *La Renaixensa*:

Ab gust veyém estendres mes cada dia l' us del idioma catalá pera las comunicacions comercials y las relacions íntimas.

Ahir quedarem agradablement sorpresos al rebre una circular de don Isidro Sanromá, director del Colegi de Sant Salvador, del Vendrell, participantnos lo traslado del seu establiment en correcta prosa catalana.

D' establiments industrials y algun dels mes importants de Catalunya que fan us de nostra llengua pera tots los impresos que necesitan, ja 'n coneixem; de propietari que estenen en catalá sas contractas ab los llogaters ó arrendataris també n' hi ha molts. Pero

‘ls mestres que en sas relacions usin lo llengua propia son pochs. Per aixó felicitem al senyor Sanromá, que romp ab la rutina de la classe.

La Comissió organitzadora de la Exposició General de Bellas Arts posa en coneixement del públich, que desde ‘l dia 7 dels corrents s’ expedeixen abonos pera visitar la Exposició General de Bellas Arts, tots los dias feyners, de deu á una del matí, en las oficinas de la Exposició y en la contaduría del Excm. Ajuntament (secció especial d’ árbitres) baix las condicions següents:

1.ª L’ import del abono es de quinze pessetas. Aquest será válit durant tota l’ época en que la Exposició estiga oberta, tenint dret l’ abonat á todas las festas, concerts y actes que en lo palau de Bellas Arts se celebrin.

2.ª Dit abono es intransmissible y no podrá utilizarlo mes que la persona á qual nom vaji estés.

3.ª Se concedirá lo benefici de reducció d’ un 10 per 100 per cada grupo de deu abonos que s’ adquireixin en los punts indicats.

En virtut de figurar en lo Teatro de Novetats de Barcelona tots ó casi-tots los elements que constituïxen l’ antich teatro catalá, un representant del popular empresari D. Felip Ducázcal está en tractes ab la Empresa de dit coliseu, pera verificar una campanya en Madrid desitjosa de dar á conèixer las millors obras del repertori catalá, desmenyadas per artistes quals noms son tan coneguts com las senyoras Mena, Parrenyo, Palá, Ferrer y Fontova y senyors Tutau, Bonaplata, Goula, Fuentes, Virgili, Pigrau, etcétera, etc., casi tots fundadors del Teatro Regional.

La Diputació Provincial ha aumentat fins á 500 pessetas la partida consignada pera premis dels Jochs Florals.

Ab la obertura de la Exposició de Bellas Arts s’ inaugurarà una lápida dedicada al Excm. Sr. D. Francisco de P. Rius y Taulet, marqués d’ Olérdola, que será colocada en lo lloch que ocupa la vidriera semicircular de la porta central del vestibul del Palau de Bellas Arts que dona entrada á la gran sala. En dita lápida hi haurá grabat l’ escut de armas de la ciutat.

Heus aquí lo nou itinerari del tren correu de Madrid: Sortirá de la cort á las 7’45 nit y arribará á Barcelona á las 3’33 tarde.

De Barcelona sortirá á las 11’ del matí, arribant á Madrid á las 7 del matí.

Lo jurat d’ admissió y colocació d’ obras en la Exposició General de Bellas Arts ha quedat constituït en la següent forma:

Pintura: don Lluís Rigalt, don Benet Mercader, don Florenci Soler, don B. Galofré, don Joaquim Vayreda, don Modesto Urgell, don Romá Rivera, don Arcadi Mas, don Apèles Mestres, don Joan Llimona, don Dionís Baixeras, don A. Robert, don Leopold Roca, don Lluís Graner y don J. Torres.

Suplents: don Joan Pinós, don A. Larraga, don R. Martí y Alsina, don F. Xumetra, don N. Alfaro, don F. Chia y don J. Armet.

Escultura: don M. Fuxá, don A. Vilanova, don R. Atché, don J. Carcassó, don Maximo Sala, don Pau Carbonell, don J. Company y don P. Carbonell.

Arts reproductives: don J. Nicolau, don T. Moragas y don Arthur Gallart.

Suplents: don J. Farnó, don Joan Parera y don Anton Oliva.

De nostre autorisat colega *La Renaizensa*:

"Algunes personas nos han preguntat perquè no s'organisa 'l somatent á Barcelona tal com ho está en gran part dels pobles de Catalunya y fins en algunes importants ciutats, tals com Vich, Tarrasa, etc.

No 'ls sabem donar contesta. Sens dupte será perquè podrian prestar los bons serveys que per tot arreu dona, allà hont está constituhit.

Aquí 's pensa d' altre modo. Quan s' han d' donar armas, val mes entregarlas sense solta ni volta, com s' ha fet una pila de vegadas, costant sempre sanch lo recullirlas. Aixó de que las tingan los caps de casa, de reputació intatxable y ab totas las bonas circumstancias que s' exigeixen pera entrar en aquella institució, potser no donaria 'ls bons resultats que ha produhit l' entregarlas á quatre caps calents, forasters la majoria ó establerts de poch en nostra estimada ciutat, hont no hi tenian altra interés que 'l de passarhi la tongada.

¿Qué succehiria á Catalunya, sense 'l somatent, las molts vegadas que 's treu á la guardia civil dels seus punts pera passar á Barcelona en épocas agitadas?

Y tingas en compte que tal Institució catalana que conta ab mes de 40,000 homes, perfectament armats, no costa un céntim al govern, ni s' embolica en política.

A las personas que 'ns escriuhen manifestantnos lo desitj de que 's organisi á Barcelona y en los punts hont no hi es encare, los hi proposarém un medi que tal volta dongui resultats.

Busquin una ó altra manera de crear una oficina numerosa y ben pagada; ab forsa oficials ab bona assignació; ab una direcció general establerta, per suposat, á Madrid, y, no tingan cuydado; no faltará qui s' empenyi pera que 'ls 40,000 somatents se transformin en 80,000.

A aquest objecte se podria inventar una contribució especial, del pebre ó de la canye- llo per exemple, crear una direcció general y cent de subalternas, y tothom content..... los que s' hi guanyarian la videta y 'ls firmants de la carta que havém rebut.

Desengányinse aquets bons senyors. No 's crea 'l somatent á Barcelona, porque es una institució que no costa cap diner y es una garantía d' orde social y terror de la gent dolenta.

Deu fassi que no arribi un dia en que siga més necessari aquest cos á las ciutats que á fora d' ellas.,

En lo teatre de Novetats s' hi ha estrenat ultimament ab bon éxit la comedia en tres actes, de don Albert Llanas, *Don Gonzalo*, escrita en catalá per mes que 'l títol no hu indiqui

També en lo teatre Romea s' acaba d' estrenar ab éxit *La Familia Carbó* de don Joseph Miró y Folguera.

Del *Diario de Barcelona*.

"Lo Monte Pio que fa cosa de mitx any formaren los amos y 'ls treballadors de las fá-

bricas de Sallent, va donant los excelents resultats que 's proposaren los seus fundadors, ja que 'n 24 setmanas s' han repartit pera socorro als treballadors malalts 4583 pessetas.,

Ja ha tingut lloch en la Lliga de Catalunya la anunciada vetllada necrológica, dedicada á la memoria del inolidable catalanista en Pau Bertrán y Bros.

A la testera del saló d' actes, plé de distingida concurrencia, hi havia un magnífich retrato del plorat escriptor voltat d' una glassa negra.

Ocupá la presidencia lo vis-president de la Associació D. Joseph Maria Valls y Vicens; qui tenia á sos costats als senyors D. Joan y D. Jaume Bertrán y Bros; germans del difunt don Pau y al senyor Valls y Pallerola secretari de la Lliga.

Oberta la sessió lo president senyor Valls y Vicens llegí un sentit discurs que fou saludat á sa terminació ab un nutrit aplauso.

A continuació lo reputat escriptor D. Joseph Franquesa y Gomís llegí una memoria necrológica, autobiográfica d' en Pau Bertrán y Bros.

Lo treball del senyor Franquesa comensa ab un nutrit peambul en que hi abundan atinadas consideracions sobre los precursors del actual renaixement catalá y sobre sa importancia. Tot seguit passá á ocupar-se de son biografiat. Lo senyor Franquesa era condexeble y además company y dels mes íntims d' en Pau Bertrán y Bros; així ab gran abundó de datos, ab gran copia d' anécdotas y ab noble sentiment y amor pintá á son malaguanyat amich estudiantlo en lo triple concepte de home, de poeta y de folk-lorista, fent ressaltar las admirables condicions que en tots ells reunia. Consignarém per últim que meresque los aplausos y las felicitacions mes expresivas de la concurrencia.

A continuació foren llegits diversos treballs: per don Bonaventura Bassegoda una hermosa poesia de son germá don Ramon, dedicada á la bona memoria d' en Pau Bertrán y Bros y una altra d' aquest escriptor; com todas las sevas tan senzilla com flayrosa; per don Agustí Valls y Vicens un elegia plena de delicats conceptes; per lo senyor Flos y Calcat la hermosíssima poesia *Lletra de convit*, d' en Bertrán y Bros, distingida ab una flor natural en los Jochs Florals, y per don Joseph Blanch, lo monólech trágich *Lo fratrícida*, també d' en Bertrán, composició plena de cohor y valentia, escrita ab gran sobrietat y estre dramátich, qualitat que sabé fer ressaltar notablement lo lector. Tots los esmentats treballs foren aplaudits calurosament, terminant tot seguit la vetllada que per sa qualitat satisfieu del tot á la nombrosa concurrencia.

Lo projecte relatiu al descans dominical llegit per lo senyor Cánovas en lo Senat, diu així:

Article primer. Queda prohibit lo treball en lo diumenge als menors de 18 anys dels dos sexes en los establiments industrials y mercantils.

Article segon. Se presumirá que queda convingut lo descans del diumenge en tots los contractes de treball que celebren quins tinguin mes de dita edat, no haventhi pacte en contrari.

Article tercer. Los acorts que dintre de las parts convingudas existeixen en los reglaments dels gremis respecte al descans dominical, podran ferse efectius per la autoritat quan ho reclamin las juntas directivas fundadas en lo compromís estipulat.

Article cuart. S' observará 'l descans del diumenge en los establiments, obras y ser-

veys dependents del Estat, de la província ó del Municipi. Las administracions central, provincial y Municipal fixarán en los plechs de contractació de obras la prohibició del treball en diumenge.

Article quint. Será permés, en cassos d' urgent necessitat, lo treball en diumenge:

Primer. A las industrias que reclamin la continuïtat de sa producció per rahons técnicas.

Segon. A las industrias que suministren al públich articles de primera necessitat de fabricació quotidiana.

Tercer. En lo comerç dedicat á provehir al públich.

Cuart. Als serveys que satisfassin necessitats diarias.

Quint. A las explotacions que per sa índole se trobin subordinadas als accidents de la naturalesa, devent procedir un permís que donará 'l govern prévia informació.

Article sisé. S' entendrá substituït lo diumenge per un altre dia de la setmana pera 'ls menors de 18 anys que aixís ho sollicitan dels seus amos. Se concedirà al treballador lo diumenge y 'ls dias festius en que treballi, lo temps necessari pera dedicar-se á las prácticas religiosas.

Quedan dos articles y las disposicions transitorias sobre 'l modo de la aplicació d' aquesta llei, los quals careixen d' importancia.

Consola 'l cor y alegra la pensa 'l veure com per arreu brotan y arrelan de cada dia noves publicacions propagadoras y sostenidoras dels purs ideals regionalistas. Ja no solzament Catalunya y Basconia donan mostra de son anardiment y entussiasme ab 'lo nombrós estol de publicacions defensoras de nostres ideals que sostenen; també la poética Galicia dona exemple d' aquest renaixement d' idees que per arreu d' Espanya brotan. Tan es aixís, que bona mostra n' es la nova publicació que acabem de rebre y que, orgà oficial de la Associació Regionalista de Galicia, vé al estadiu de la premsa pera dedicar-se ab entussiasme y enardiment á la santa defensa y propàganda de nostres ideals.

Rebi "La Patria Gallega", que aquest es lo titol del Butlletí—Revista orgà de la Associació regionalista de Santiago, nostre mes coral saludo, y al donarli la benvinguda al camp de batalla del periodisme, confiém será un dels mes constants y fermes defensors de la idea regionalista, com bona mostra nos ne dona en lo sumari de son primer número que no podem menos de donar á conèixer á nostres lectors.

Sumari:

"El Regionalisme gallego", per don Alfredo Brañas.—"Venta de los montes de Orense", per don M. Núñez Gonzalez.—"Comunicación del senyor Murgía al Centro Gallego de la Habana",—"Suelos Regionales",—"Sección oficial",—"Necrología", don Manuel Sánchez Arteaga.—"Variedades",—"La Capilla de don Lope en la Catedral compostelana", per don Pau P. Constanti Ballesteros.—"Extranjero",—"Correo de Espanya",—"Correo de Galicia",—"Noticias locales",—"Bibliografía",

L' il·lustrat periódich mallorquí *El Eco del Santuario* de Palma de Mallorca troba molt justa la petició que s' ha fet á la Diputació Provincial d' una Cátedra de Dret Catalá, creyentne necessaria un altra de Literatura Catalana y, din: "Deu vullga que sia prompte un fet lo que fins ara no ha passat, desgraciadament, d' un desitj dels que 'ns

honram, formant entre 'ls admiradors y amichs entussiasias de nostra pátria y literatura.,,

Ultimament tingué lloch en lo claustre de Santa de Maria de Ripoll la traslació, presidida per lo Excelentíssim Restaurador de la Basílica Olivana, de las venerables despallas de Jofre 'l Pelós; son fill Rodulf; Bernat Tallaferro; son fill Guillem lo Cras, que van barrejadas ab las reliquias mortuorias de son fill Bernat; l' abat Ramon Dezbach; y l' abat Bertran Derbach. Foren posadas las il-lustres ossamentas, en sa major part, certament, ben deterioradas, respectivament en sis, molt ben treballadas, caixas de *tindal*, numeradas segons l' ordre dels noms mes amunt esmentats. L' acte fou autorisat per lo senyor Notari de Ripoll, don Lluís de Trabi y de Códol, qui n' aixecá la corresponent acta notarial. Pera que no faltés á la cerimonia cap de las formalitats, fou autorisada per l' intervenció del senyor Metje d' aquella vila, don Florenci Cavalleria. Sa Excelencia se trobava voltat dels individus de la Junta de restauració de Ripoll, y altras personas notables d' aquella localitat, que s' interesan pera que se duga ab lluhiment á terme l' obra que tants dispendis y sacrificis costa á nostre Prelat amantíssim.

Junt ab los ossos se ficaren dintre de las caixas unas ampollas que cuydadosament se lacraren y sagellaren ab lo signe episcopal y que contenian un pergami ab lo nom de la persona á qui pertanyian aquellas reliquias. Diligentment tancadas y sagelladas las caixas per defora, interinament, per disposició del senyor Bisbe y ab lo testimoni de tots los presents al acte, foren depositadas en la sacristia de Santa Maria; fins que 's acordí, en hora oportuna, lo lloch que en l' obra restaurada se destinará definitivament á conservarlas.

ANUNCIS PARTICULARS

D. Joseph Manau

HA TRASLATAT SON DOMICILI y establiment de **Sastreria** del Carrer de S. Joan al Carrer Ample, núm. 63, ahont continuarà á las ordres de sos nombrosos parroquians.

Academia políglota.

JOAN LLENAS.—Classes de inglés á 10 rs. los dilluns, dimecres y divendres, de 7 y mitja

á 8 y mitja del matí.

Classes d' **alemany** los dimars, dijous y disaptres, de 7 y mitja á 8 y mitja del matí.

Classes de **francés** diarias de 6 á 7 tarde y de 8 á 9 y de 9 á 10 nit.—**Sant Pau, 37.**

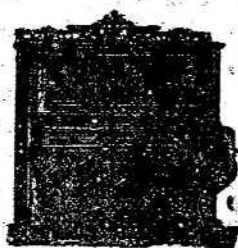
ARMONIUMS

GRAN DIPÓSIT DE PIANOS

DEL PAIS Y EXTRANGERS

SE VENEN NOUS Y SE 'N LLOGAN D' USATS

PIANOS

ARMONIUMS

PIANO sen ven un de usat per 70 DUROS
 CAMBIS, REPARACIONS, AFINACIONS

Ventas al Contat y á Plasos

Unich representant en Sabadell

JOAN COMAS FAURA

CARRER DE MADOZ, NÚMS. 31 y 35

ARMONIUMS